

PLATIER D'OYE, EEN NOORDFRANS DUINRESERVAAT IN WORDING

Miriam Langeveld

Dit najaar is het vrijwilligerswerk in de duinen van het Zwanenwater versterkt met een groep Franse natuurbeschermers afkomstig uit Noord-Frankrijk. Hun komst stond in het teken van een uitwisselingsprogramma tussen de twee 'zuster'-natuurgebieden het Zwanenwater en Platier d'Oye (zo'n 20 kilometer ten zuidwesten van Duinkerken). Over dit laatste duingebied gaat dit verhaal.

Platier d'Oye vertoont veel overeenkomsten met natuurgebieden in de kuststreek van ons land; als een enclave wordt het omringd door landbouwgronden en verstedelijkt gebied. Hierdoor dreigde het aan het einde van de jaren zeventig onder de voet gelopen te worden door recreatie, huisbouw en jacht. Nadat in 1979 het 'Conservatoire du Litoral' dit gebied met een totale oppervlakte van 350 ha had aangekocht en in beheer had gegeven aan 'Espace Naturel Regional' (ENR), was het voor Bruno Toison en Philippe Sauvage, beide werkzaam bij ENR, eerst zaak het gebied van een parkeerplaats/schroot-hoop in een terrein met een iets natuurlijker karakter te veranderen. Daarna konden zij met de hulp van 2 betaalde krachten en een groep van 10 vrijwilligers met het echte werk beginnen: educatie en beheer.

Het gebied van 350 ha omvat strand, duinen (100 ha), grasland (100 ha) en zoutmoeras (20 ha). Midden in het reservaat ligt een gedeelte van ca 50 ha dat reeds voor de aankoop een woonfunctie heeft gekregen en nu volgebouwd is met 150 woningen.

Ontstaan

Het duinterrein is jong. Na het aanbrengen van enkele dijkconstructies nabij Graveline (enige kilometers ten noorden van Platier d'Oye) in de tijd van Lodewijk de veertiende veranderde het stromingspatroon van het zeewater langs de kust, waardoor duinvorming voor de kust van l'Oye sur Plage leidde tot het ontstaan van het huidige duingebied. In de figuur is te zien hoe het gebied er aan het begin van deze eeuw uitzag. De aanleg van een dijkje in 1925 had tot gevolg dat het strandwallencomplex snel verlandde. In de tweede wereldoorlog werden verschillende bunkers gebouwd aan het strand. Momenteel vinden we deze terug in de binnenduinen op meer dan 500 meter van de huidige strandlijn. Het is duidelijk dat we hier te maken hebben met zeer jonge, pas recentelijk gevormde duinen. Deze duinen

zijn in de afgelopen 50 jaar begroeid geraakt met duindoorn, meidoorn, braam en vlier, te vergelijken met oude vlierbossen zoals we die onder andere in de Kobbenduinen van Schiermonnikoog en in de kalkrijke duinen van het vasteland tegenkomen. Over het algemeen maakt het duin een verruigde indruk, met alleen in de graslandgebieden soortenrijke vegetaties.

Beheersactiviteiten

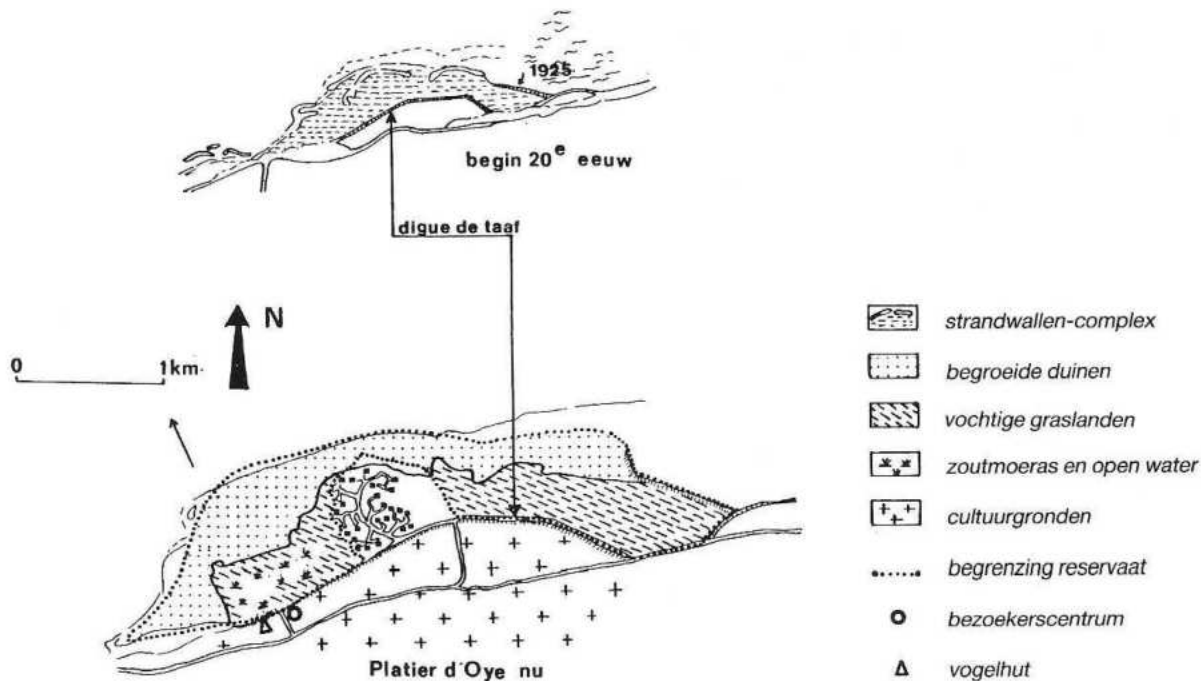
Omdat de natuurbeschermingsgedachte in Frankrijk nog lang niet zo leeft als bijvoorbeeld in Nederland, hecht men veel waarde aan educatie en acceptatie van het belang om een reservaat in te richten voor de bescherming van flora en fauna. Hiervoor is een vogelhut gebouwd op de restanten van een oude bunker, die hiermee meteen aan het zicht is onttrokken. Een bezoekerscentrum werd ingericht met speciale aandacht voor het jonge publiek. Met de hulp van een tiental vrijwilligers worden o.a. schoolklassen opgevangen en rondgeleid.

Het beheer van het gebied is erop gericht een zo groot mogelijke verscheidenheid van soorten te krijgen. In de afgelopen jaren raakten de beheerders enthousiast voor een beheerstype waarmee door actief ingrijpen vele nieuwe biotopen worden gecreëerd en ontwikkeld. Als voorbeeld kan worden genoemd het ophogen van geschikte nestplaatsen voor visdiefjes door het aanbrengen van schelpenhoopjes op zeer lage eilandjes in de natste plekken van de duinvallei, of het uitgraven van sloten rond de graslanden om mooie overgangszones van water naar grasland te verkrijgen (en tegelijk het publiek te weren uit de graslanden).

Pony's en runderen

Begrazing van de vegetatie door vee is in het gebied pas sinds kort geïntroduceerd. Een zestal Hoogland pony's zijn vanaf het najaar van 1987 ingezet op 40 ha grasland. In oktober van dit jaar zijn er 8 Hoogland runderen en 3 runderen van het Franse ras Salers bijgekomen. Het is de bedoeling deze twee rassen na verloop van tijd te vergelijken wat betreft hun conditie en gedrag in het veld. Het begraasde oppervlak zal binnenkort uitgebreid worden tot 100 ha.

Het doel van het begrazingsexperiment is tweeledig. Enerzijds wordt hiermee het ecologisch natuurbeheer geïntroduceerd en als voorbeeld gesteld, anderzijds wil men hiermee aantonen dat natuurbeheer en landbouw kunnen samengaan.

Problemen

Belangrijke beheersproblemen zijn momenteel de jacht en de ontwatering. Hoewel de jacht in het natuurreservaat verboden is, vindt het wel plaats langs de randen van het gebied. Aan de noordzijde van het reservaat treft men een strook aan waar welgeteld 46 jachthutten nog volop gebruikt worden. Vogels die van of naar het reservaat vliegen, zijn dan ook nog verre van beschermd.

Verschillen in hoogte tussen het Platier d'Oye en het achterliggende landbouwgebied veroorzaken drainage vanuit het zoutmoeras binnen het reservaat naar de landbouwgronden. Een dijkje tussen het zoutmoeras en de landbouwgronden heeft sinds twee jaar iets bijgedragen tot de vernatting van het moeras in het Platier d'Oye, maar in droge zomers heeft dit te weinig effect. Er wordt nu dan ook gezocht naar een oplossing om dit afwateringsproces te stoppen.

Vogels

Sinds begonnen is met het beheer, is de vogelstand verbeterd. De aantallen vogels zijn toegenomen en er zijn nieuwe bijgekomen, zoals kluut en kuifeend. Met grote belangstelling wordt nu uitgekeken naar de eerste broedpoging van de visdiefjes. De jacht in het reservaat is verboden, terwijl ook de betreding aan regels gebonden is. Na enige problemen met omwonenden en traditionele bezoekers van het gebied (waaronder jagers) is de reservaat-functie van het gebied geaccepteerd. Het bezoek van de burgemeester uit de gemeente L'Oye sur Plage tijdens het uitwisselingsweekend in Frankrijk aan de vrijwilligers op de werkplek illustreerde dit.

Samenwerking

Overleg tussen de beheerders uit Frankrijk en Nederland heeft ertoe geleid dat een soort samenwerkingsverband is ontstaan. Deze

wederzijdse interesse in elkaars werk resulteerde in een uitwisseling. Op 7 oktober j.l. trokken 10 deelnemers van het vrijwillige landschapsbeheer in het Zwanenwater (Bijl & Berk, werkgroep Duin & Kust) naar Platier d'Oye om daar, gewapend met bijlen en zagen, een 3 meter breed pad aan te leggen in de dichte vegetatie van duindoorns en vlier. Dit pad stelt de excursieleiders in de gelegenheid de bezoekers door alle milieutypen te leiden. Om nieuwe duinvorming te stimuleren werden takken het strand opgesleept.

Op 27 oktober werd door de Fransen een tegenbezoek aan het Zwanenwater gebracht. Tijdens dit bezoek werd gebruik gemaakt van een zo groot mogelijk aantal typen beheerstechnieken om de Fransen met onze werkmethoden vertrouwd te laten raken. Een aantal excursies naar enkele terreinen met verschillende doelstellingen en beheerstechnieken completeerden het programma van dit jaar.

De huidige uitwisseling was een goede ervaring om van elkaars problemen en kennis t.a.v. het duinbeheer op de hoogte te raken.

Er wordt naar gestreefd om de uitwisseling voort te zetten, waarbij ook gepoogd gaat worden ervaringen en mensen van de andere zijde van de Noordzee erbij te betrekken. De nu reeds bestaande 'twinning' tussen het Zwanenwater, Platier d'Oye en Titchwell Marsh in North Norfolk in Groot Brittannië zal daarbij het uitgangspunt vormen.

Voor diegenen die geïnteresseerd zijn in meer informatie over het gebied of over de activiteiten van Espace Naturel Regional volgt hier het adres: Espace Naturel Regional, Littoral Pas-de Calais, Station Marine, 28 Avenue Foch, 62930 Wimereux, Frankrijk.

Miriam Langeveld is biologe en lid van de werkgroep Duin & Kust.